

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

THE GUIDELINE FOR DEVELOPMENT OF HABITS OF DRUG RISONERS IN UDONTHANI CENTRAL PRISON

สถิต แก้วปัญญา¹, ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ², ไพศาล แนนอุดร³

Sathit Kaewpanya¹, Prachon Kingminghae², Paisal Nanudorn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรม 2) หาแนวทางพัฒนาพฤติกรรม 3) ประเมินแนวทางพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริง ของการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เครื่องมือใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 350 คน และการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน 2 คน ผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีความประพฤติดี จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาพฤติกรรม โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (WORKSHOP) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อดีตผู้ต้องขังที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ จำนวน 2 คน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชนหรือครอบครัวที่ดูแลผู้พ้นโทษ จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 5 คน บุคลากรจากหน่วยงานการศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่ทำหน้าที่ช่วยงานเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน เลือกแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่ต้องการ ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเดียวกับระยะที่ 2 ใช้แบบประเมินแนวทางพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

¹ นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Arts Program, Program in Development Strategy, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

² ดร.,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Doctor, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

³ ดร.,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Doctor, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการศึกษา (2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ (3) ด้านการพัฒนาจิตใจ (4) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ ค่าเฉลี่ยความต้องการจำเป็น มีค่า PNI modified อยู่ระหว่าง 0.16–0.60 ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ (PNI modified = 0.60) ลำดับที่ 2 ด้านการศึกษาวิชาชีพ (PNI modified = 0.46) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการศึกษา (PNI modified = 0.28) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาจิตใจ (PNI modified = 0.16)

2. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ คือ การเยี่ยมญาติสำหรับนักโทษชั้นเยี่ยมเป็นการเฉพาะปีละ 1 ครั้ง การจัดบรรยายภาคเรียนจำให้น่าอยู่เหมือนโรงเรียนประจำ และการจัดให้มีการออกกำลังกายเล่นกีฬาทุกวัน 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ คือ การฝึกอาชีพตามความถนัดและความสนใจ การฝึกอาชีพเกษตรกรรมสำหรับผู้มีที่ทำกิน และการฝึกอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ 3) ด้านการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการเรียนจากโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดให้มีการศึกษาตามอัธยาศัย และการให้ผู้ต้องขังทุกคนเรียนให้จบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ 4) ด้านการพัฒนาจิตใจ คือ การอบรมธรรมะโดยจัดเป็นกลุ่มตามประเภทคดี การจัดให้มีกิจกรรมเสี่ยงตามสาย และการพัฒนาบุคลิกภาพให้รู้จักกาลเทศะ

3. การประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ด้านที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษา มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมต่ำที่สุด คือ ด้านการศึกษาวิชาชีพ มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาพฤติกรรม, ผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the expected condition and the reality of developing the habit, 2) to find the guideline for developing a habit, and 3) to evaluate the guideline for developing the habit of drug prisoners in Udonthani Central Prison. The research was divided into 3 sections which are duration 1 is the study of the present and the need for developing the habit of drug prisoners. The questionnaire was applied as a tool. Statistics for data analysis used the computer program. The samples are 350 drug prisoners in Udonthani Central Prison which their cases have been rendered at finality. In addition, the focus group was arranged to talk with the target group which included 2 prison officers and 8 drug prisoners who have good behaviors, as a mean for content analysis. In duration 2, to find the guideline of habit development by arranging the workshop with the target group which included 2 former prisoners who are successful in living after the release, 3 volunteers from Primary Health Care, 4 community leaders or the relatives of the former prisoners, 5 Udonthani Central Prison Officers, 2 educational personnel, and 8 representatives of the drug prisoners who assist the prison officers, totaling 24 persons, to select the guideline. In duration 3, the evaluation of habit development, the target group is the same group in the duration 2, using the evaluation of habit development of drug prisoners which would be analyzed by the computer program.

According to the research, the findings are as follows:

1. The expected condition and the reality of developing the habit of drug prisoners in UdonThani Central Prison can be divided into 4 aspects which are (1) educational management (2) career learning (3) mental development (4) welfare and entertainment management. The mean of the needs assessment have PNI modified between 0.16–0.60 as follows: 1. welfare and entertainment management (PNI modified = 0.60), 2. Career learning (PNI modified = 0.46), 3. Educational development (PNI modified = 0.28), and 4. Mental development (PNI modified = 0.16).

2. The guideline of developing a habit of drug prisoners is priority regarded as follows: 1) welfare and entertainment management is the visit of relatives for excellent prisoners once a year, the ambience of the boarding school, and daily sport arrangement. 2) Career learning is to train their skills regarding their interest, train agricultural skill, and to train other skills that

are on demand of the labor market and the enterprises. 3) Educational management is to provide e-learning through television which depends on their interest and all prisoners must complete the learning course. 4) Mental development is the Buddhist learning, grouping the prisoners in regards to the type of cases, the radio broadcast, and personality development.

3. The evaluation of the possibility and the suitability of the guideline for the development of habits of drug prisoners in Udonthani Central Prison are as follows: the most possible and suitable aspects are the mental development and secondly the educational management. The lowest possible and suitable aspect is career learning. Meanwhile, welfare and entertainment management are at a high level.

KEYWORDS: Habit Development, Drug prisoners

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดจะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกรัฐบาลที่ผ่านมาให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก โดยการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy) ในอนาคตปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยาเสพติด, 2558 : 1)

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ และพยายามร่วมมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติด องค์การสหประชาชาติ จึงได้มีการประกาศให้วันที่ 26 มิถุนายนของทุกปีเป็นวันต่อต้านยาเสพติดโลกเพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติด ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เผชิญกับปัญหาของยาเสพติดเช่นเดียวกันนับวันจะทวีเพิ่มความรุนแรง

และมีจำนวนครั้งของอาชญากรรมสูงมากขึ้น ทั้งปัญหายาเสพติด ผู้กระทำผิดก็มีจำนวนมากขึ้นตามมาด้วย จะเห็นได้จากผลการปราบปรามยาเสพติดในปี 2558 มีผลการจับกุมยาเสพติดทั่วประเทศ 149,805 คดี มีผู้ต้องหา 162,462 คน ซึ่งมีผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมในคดียาเสพติดมากกว่า 1 ครั้ง จำนวน 7,283 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 โดยส่วนใหญ่เป็นคดีจับกุมข้อหาเสพ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนของผู้ต้องหากระทำผิดในคดียาเสพติดซ้ำในรอบ 5 ปี คิดเฉลี่ยร้อยละ 5.17 (สำนักปราบปรามยาเสพติด, 2558 : 33) จากการสอบประวัติมีผู้ต้องขังมีจำนวนไม่น้อยที่เคยต้องโทษอยู่ในเรือนจำมาแล้ว ทำให้เกิดคำถามว่า “ผู้ต้องขังที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำเมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว ทำไมต้องไปกระทำผิดในคดียาเสพติดซ้ำขึ้นอีก เพื่อให้นักวิจัยเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่จะร่วมมือและประสานงานสอดส่องดูแลผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวพ้นโทษออกไปแล้วสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุขไม่ไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก จากการดำเนินงานของเรือนจำ พบว่าในแต่ละปีจะมีผู้ต้องขังที่กระทำผิดความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถูกส่งตัวเข้าควบคุมภายในเรือนจำกลางอุดรธานีเป็นจำนวนที่มากกว่าคดีอื่น ๆ สถิติผู้ต้องขังของเรือนจำกลางอุดรธานี เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2558 มียอดผู้ต้องขังทั้งสิ้น 4,101 คน เป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด จำนวน 2,820 คน คิดเป็นร้อยละ 68.76 ของผู้ต้องขังทั้งหมด (เรือนจำกลางอุดรธานี, 2558) ส่งผลกระทบถึงการดำเนินงานของเรือนจำ เนื่องจากมีผู้กระทำผิดจำนวนมากที่ถูกส่งตัวเข้าไปคุมขังไว้ในเรือนจำมาจากผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เกิดปัญหาผู้ต้องขังแออัดลิ้นเรือนจำ จนทำให้ไม่สามารถให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้ตามมาตรฐานสากล ทั้งในด้านการควบคุม การพัฒนาพฤตินิสัย การบำบัดฟื้นฟู จากพันธกิจที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้สำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงาน 2 ด้าน คือ การควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากล และ การพัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ (กรมราชทัณฑ์, 2558 : 5)

การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษ ภายใต้หลักกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ โดยยึดหลักมนุษยธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานและการปฏิบัติงานในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ในการทำงานในเรือนจำกลางอุดรธานี มีแนวทางการปฏิบัติที่มีทิศทางไปตามพันธกิจที่กำหนดไว้ โดยมีการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่เป็นผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องได้รับการบำบัดแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อให้แก้ไขปัญหายาเสพติดโดยสมัครใจและเต็มใจ เพราะการแก้ไขปัญหายาทุกอย่างจะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากความตั้งใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ก่อนเป็นเบื้องต้น สภาพปรากฏการณ์ปัญหาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ผู้ต้องขังที่เป็นหน้าใหม่ในวงการและผู้ต้องขังที่วนเวียนเข้าออกเรือนจำมีแนวโน้มมากขึ้นทุกวัน หากได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยปรับแนวคิดเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ การแสวงหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติด จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะลดโอกาสไม่ให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติด ขยายเครือข่ายการกระทำผิดโดยการชักชวนหรือเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นกระทำตาม ให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องตามกฎหมายที่สังคมยอมรับ และเป็นการป้องกันการวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกเมื่อพ้นโทษออกไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
3. เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 2,820 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการศึกษา 2. ด้านการศึกษาวิชาชีพ 3. ด้านการพัฒนาจิตใจ 4. ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 2,820 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ได้มาจากการคำนวณ ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 350 คน แบ่งเป็นชาย 178 คน หญิง 172 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)
3. แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานเจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษา ออกหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสำนักบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการเรือนจำกลางอุดรธานี
2. ผู้วิจัยขออนุญาตต่อผู้อำนวยการเรือนจำกลางอุดรธานีในการใช้พื้นที่ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ จัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการพัฒนาพฤตินิสัย และสำหรับเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ นำไปสังเคราะห์และสรุปเนื้อหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการสรุปผลจากแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอภิปรายผล และเขียนผลการวิเคราะห์แบบพรรณนา นำผลการประเมิน ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานีที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51 ขึ้นไป และนำเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อนำเสนอหน่วยงานผู้เกี่ยวข้องต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ซึ่งแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการศึกษาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ มีค่า PNI modified อยู่ระหว่าง 0.16 – 0.60 เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ (PNI modified =0.60) ลำดับที่ 2 ด้านการศึกษาวิชาชีพ (PNI modified =0.46) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการศึกษา (PNI modified =0.28) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาจิตใจ (PNI modified =0.16)

ส่วนผลการสนทนากลุ่มย่อย พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำทั้ง 2 คน และผู้ต้องขังที่เป็นตัวแทนทั้ง 8 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามโดยสรุปว่า การพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ 3) ด้านการพัฒนาจิตใจ 3) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ โดยด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ เป็นความต้องการของผู้ต้องขังมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านศึกษาวิชาชีพ ด้านการศึกษา และด้านพัฒนาจิตใจ ตามลำดับ

2. ผลการกำหนดแนวทางการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ โดยจัดโครงการเยี่ยมญาติสำหรับนักโทษชั้นเยี่ยม การจัดบรรยากาศเรือนจำให้น่าอยู่เหมือนโรงเรียนประจำ การออกกำลังกายและเล่นกีฬาทุกวัน 2) ด้านการศึกษาวิชาชีพ จัดโครงการการศึกษาวิชาชีพ ประกอบด้วย การทำอาหาร การค้าขาย การทำเฟอร์นิเจอร์ การทำเกษตรอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา 3) ด้านการจัดการศึกษา จัดโครงการการศึกษา ประกอบด้วย การจัดการเรียนตามอัธยาศัย การจัดการเรียนจากโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดการเรียนวิชาสามัญ เพื่อให้จบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ 4) ด้านการพัฒนาจิตใจ จัดโครงการการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย การฝึกอบรมจิตตภาวนา การอบรมธรรมะโดยจัดเป็นกลุ่มตามประเภทคดี การจัดให้มีกิจกรรมเสี่ยงตามสาย การพัฒนาบุคลิกภาพให้รู้จักกาลเทศะ

3. การประเมินด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ด้านที่มีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ (=4.67) รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษา มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (=4.58) ด้านที่มีความเป็นไปได้ต่ำที่สุดคือ ด้านการศึกษาริชาชีพ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (=4.44) ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ (=4.67) รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (=4.54) ด้านที่มีความเหมาะสมต่ำที่สุดคือ ด้านการศึกษาริชาชีพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (=4.41)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการศึกษาริชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ และด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ มีค่า PNI modified อยู่ระหว่าง 0.16 – 0.60 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดสวัสดิการและนันทนาการ (PNI modified =0.60) ลำดับที่ 2 ด้านการศึกษาริชาชีพ (PNI modified =0.46) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการศึกษา (PNI modified =0.28) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาจิตใจ (PNI modified =0.16) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558–2562 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างและพัฒนากระบวนการสนับสนุนการคืนคนดีให้สังคม แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2559–2562 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคืนคนดีสู่สังคม โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบควบคุมพัฒนาผู้ต้องขังให้มีความรู้สายสามัญ การฝึกวิชาชีพ และการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมต่อผู้พ้นโทษให้ยอมรับและเปิดโอกาสให้กลับคืนสู่สังคม นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังมีมาตรการกำกับ ติดตามตรวจสอบประเมินผลการทำงานดำเนินงานพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังทุกระยะ เช่น การรายงานผลการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังประจำเดือน การส่งเจ้าหน้าที่เรือนจำเข้ารับการฝึกอบรมด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง เป็นต้น ทำให้เรือนจำต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของประทีปกันภัยเพื่อน (2549 : 105–106) ได้วิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การนำแม่ไม้มวยไทยเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังฝึกอบรมศิลปะแม่ไม้มวยไทยของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของชาญ

ชัย เอมอ่อน (2552 : 98-99) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนเขตชายแดนจังหวัดมุกดาหารกรณีศึกษา 3 อำเภอชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า พบว่าการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่รัฐในชุมชน/หมู่บ้าน ไม่ทำให้ปัญหายาเสพติดลดลง จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหามีแต่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ปัญหายาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ยาเสพติดระบาดในชุมชนเพิ่มขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากหาได้ง่ายโดยซื้อกัญชาและยาบ้าได้ตามร้านค้าของชำในตัวเมืองและร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์มีนายทุน/ผู้มีอิทธิพลหนุนหลัง และให้การสนับสนุนวัยรุ่นให้ค้าและเสพยาเสพติดยาเสพติด ระบาดเข้ามาได้หลายทางเพราะเป็นพื้นที่ใกล้ชายแดนกฎหมายไม่เข้มแข็ง การจัดกิจกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุดคือการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด และการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดซึ่งได้ผลในเชิงป้องกันปัญหายาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง เพราะเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการเอกชนพ่อค้าและประชาชนในพื้นที่สามารถร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศทุกวัยทุกสาขาอาชีพ เป็นการรณรงค์การออกกำลังกายใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ทั้งสมรรถภาพร่างกายที่แข็งแรงและทำให้เกิดความรักสามัคคี เกิดการหวงแหนบ้านเกิด นอกจากนี้ยังมีอีกหลายแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังยาเสพติดได้ เช่น จากผลการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรือนจำอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ของพัริฐ สร้อยเสนา (2552 : 45) พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มุ่งที่ความพอดี ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น พัฒนาไปสู่การแก้ปัญหาด้วยการศึกษาให้เข้าใจชีวิต จิตใจตนเอง และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ โดยมุ่งเอาชนะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้สามารถดำรงอยู่โดยไม่ยึดติดกับปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ หรือสามารถรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การศึกษา อายุ ขนาดครัวเรือน สถานภาพทางสังคม รายได้ รายจ่าย หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่า มุ่งปรับเปลี่ยนประสบการณ์นิยม ปฏิบัตินิยม และธรรมชาตินิยม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น และแนวทางการจัดฝึกอบรมพัฒนาจิตใจโดยการมีการปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนาเพื่อให้จิตใจเกิดความสงบ ไม่เกิดความทุกข์ สามารถระลึกถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาของตัวเอง รู้ผิดชอบชั่วดี ให้มีสมาธิและกำลังใจที่ดีต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ถือเป็นการฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง สอดคล้องกับการวิจัยของ สุจรรย์จิรา มหาชนะวงศ์ (2553 : 117) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตามนโยบายเน้นหนักของกรมราชทัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า เรือนจำได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ตามนโยบายเน้นหนักของกรม

ราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังก่อนต้องโทษอาจมีสภาพจิตใจไม่มั่นคง อ่อนไหวต่อสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายจึงมักขาดความสำนึกศีลธรรมอันดีงาม ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ และถูกชักจูงให้กระทำความผิดกฎหมายได้ง่ายเรือนจำจึงให้ความสำคัญกับการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังด้วยโครงการต่าง ๆ ทำให้จิตใจมีความเข้มแข็งมั่นคง และเจริญงอกงามด้วยคุณธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น และจิตใจแจ่มใส สอดคล้องกับงานวิจัยของสีบวงส์ พิทักษ์ธรรม (2553 :65) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการควบคุมและการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดีความมั่นคง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดีความมั่นคง ได้แก่ 1) การควบคุมมีการแยกแยะระหว่างผู้กระทำความผิดคดีความมั่นคงกับคดีทั่วไป 2) ขาดสถานที่ควบคุมที่เหมาะสม 3) ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 4) ผู้ต้องขังถูกปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาครัฐและได้รับการถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนาอย่างไม่ถูกต้อง ปิดเป็นคำสอน 5) ขาดวิทยากรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง 6) การฝึกวิชาชีพในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้กระทำความผิด แนวทางการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังคดีความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ พบว่า 1) การควบคุมควรแยกผู้ต้องขังคดีความมั่นคงออกจากคดีทั่วไป 2) ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมเพื่อแก้ปัญหาการขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 3) ควรใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังความมั่นคง 4) ควรบังคับใช้กฎหมายราชทัณฑ์ที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง 5) ควรให้ครอบครัวผู้ต้องขัง บุคคลใกล้ชิดและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 6) มุ่งเน้นให้การศึกษาวิชาสามัญและฝึกวิชาชีพแต่ต้องตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง ส่วนแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังในงานวิจัยของ นุชนาฏ มุกระ (2554 : 76-79) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่เพื่อหาแนวทางป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซ้ำขึ้นอีก ซึ่งพบว่าการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคิดก่อนที่จะกระทำความผิดชี้ให้เห็นข้อเสียของชีวิตที่พัวพันกับยาเสพติดการแนะนำแหล่งประกอบอาชีพฝึกทักษะอาชีพให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้รวมทั้งให้ความรู้สร้างความตระหนักถึงผลกระทบต่างๆต่อสังคมและครอบครัวเมื่อเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะเป็นการเปิดโอกาสให้กลับตัวป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งพบว่ามาจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมอันได้แก่ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวซึ่งอาจเป็นคนที่เกี่ยวพันกันทางสายโลหิตหรือไม่ก็ได้ เช่นบิดามารดา ภรรยาบุตร พี่น้อง เป็นต้น ครอบครัวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญหากอยู่ในครอบครัวที่ดีมีความรักความเข้าใจกันเมื่อสมาชิกมีปัญหา ก็จะร่วมกันแก้ไขและหากเคยเป็นผู้ล้นพลาดกระทำความผิดในคดียาเสพติดมาก่อนครอบครัวก็จะช่วยกันดูแลบุคคลในครอบครัวของตนไม่ให้เกิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชนก็เป็นอีก

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดความหนาแน่นของชุมชนที่มีลักษณะชุมชนเมืองทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางเห็นขาดการพึ่งพาอาศัยกันและกันเมื่อสมาชิกประสบปัญหาที่หันไปพึ่งยาเสพติดควรที่ภาคสังคมอื่นได้แก่บุคคลในชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และทองใหญ่ อัยยะวรากุล (2558 : 89) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดของประเทศไทย ผลการวิจัยได้นำเสนอปัญหาที่กรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติเผชิญกับการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิด รวมทั้งได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิด รวมทั้งได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมแบบไร้รอยต่อ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การจำแนกประเภทของอาชญากร การจัดและประเมินผลกระทบของนโยบาย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การกลับคืนสู่สังคม และการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา ร่มพยอม เสาวลักษณ์ โกศลกิติอัฒพร และศักดิ์พงศ์ หอมหวน (2559: 34) ได้วิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.12) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการอบรมทางศาสนาและศีลธรรม และด้านการศึกษาสายสามัญ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความต้องการความสำเร็จ และความต้องการการยอมรับนับถือ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.560 และตัวแปรอิสระดังกล่าวสามารถสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 31.40 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ควรพัฒนาพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หลากหลายและใช้เทคโนโลยีทันสมัย ควรจัดกิจกรรมนันทนาการและสันทนาการ ควรจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาพฤติกรรมให้เกิดประโยชน์แท้จริง ควรอนุญาตให้ผู้ต้องขังอ่านหนังสือทางวิชาการในห้องนอน ควรจัดให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรส่งเสริมการฝึกวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของ AEC ควรติดตามประเมินผลภายหลังกิจกรรม ควรทำข้อตกลงกับหน่วยงานภายนอกให้รับแรงงานผู้ต้องขัง และควรพัฒนาพฤติกรรมแยกตามฐานความผิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จัดโครงการกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังคดียาเสพติด จัดสวัสดิการที่จำเป็น มีกิจกรรมนันทนาการที่ผ่อนคลาย ส่งเสริมทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้การอบรมพัฒนาจิตใจเพื่อให้ปรับตัวใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขทั้งขณะต้องโทษและเมื่อพ้นโทษไปแล้ว

1.2 จัดทำเป็นนโยบายของส่วนราชการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเรือนจำทั่วประเทศ

1.3 แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติด และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พฤติกรรม เชิงบวกของผู้ต้องขังสู่สังคมภายนอก เพื่อให้เกิดการยอมรับและให้โอกาสผู้ต้องขัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดียาเสพติดครั้งต่อไปมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรนำไปใช้ศึกษาปัญหาของการจัดกิจกรรมที่เป็นความต้องการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำทุกภูมิภาค เพื่อหารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่สุด

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา ไม่ได้ศึกษาในเชิงลึกมากนัก จึงทำให้ปัญหาที่ค้นพบอาจไม่สมบูรณ์ การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในเชิงทดลองที่มีระยะเวลาในการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความชัดเจนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ประจัญ กิ่งมิ่งแสง และ อาจารย์ ดร.ไพศาล แนนอุดร ซึ่งท่านได้เสียสละเวลา ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ใคร่ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในการที่ท่านให้เกียรติเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อ.ดร.สังคม ศุภรัตน์กุล, อ. ดร.รุ่งทิวา จันทน์วัฒน์ วงษ์, นางสาวชฎาพร รุชเชษฐ์, นางสาวพิสวาท ชูลิขิต, นายธนารักษ์ เทียนทอง และทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำรวมถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางอุดรธานีทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินแนวทางการพัฒนาทุกท่าน เพื่อการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ต้องขอขอบพระคุณคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องของบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนเพื่อนๆ นักศึกษาสาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา รุ่นที่ 10 และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา และญาติ ๆ ทุกท่านที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2559). รายงานวิจัยการบูรณาการงานพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมควบคุมความประพฤติและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- เอกสารอัดสำเนา
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. (2550). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญชัย เอ็มอ่อน. (2552). การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของประชาชนเขตชายแดนจังหวัดมุกดาหาร กรณีศึกษา 3 อำเภอชายแดนจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นัทธี จิตสว่าง. (2549). การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นุชนาฏ มุกระ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสถานการพิมพ์.

- ประทีป กันภัยเพื่อน. (2549). ยุทธศาสตร์การใช้ศิลปะแม่ไม้มวยไทยเพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจุมบึง.
- พวิฐ สร้อยเสนา. (2552). ยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรือนจำอำเภอสวางค์แดนดิน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พระธรรมปิฎก. (2540). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกลดคีมทอง.
- พรชัย ชันดี. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร, บุคเน็ท.
- เรือนจำกลางอุดรธานี. (2558). บริบทเรือนจำกลางอุดรธานี. เอกสารอัดสำเนา.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัดและทองใหญ่ อัยยะวารกุล (2558). แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดของประเทศไทย, วารสารกระบวนการยุติธรรมปีที่ 8 เล่มที่ 3 กันยายน- ธันวาคม 2558.
- สืบวงศ์ พิทักษ์ธรรม (2554). แนวทางการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีความมั่นคง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุจรรย์จิรา มหาชนะวงศ์.(2553). การนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไปปฏิบัติของเรือนจำจังหวัดยโสธร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สำนักงานกฎหมาย ปปส. คู่มือการประสานงานและการรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558). แผนยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.2558-2562. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักปราบปรามยาเสพติด. (2558). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศไทย ประจำปี 2558. ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อค : กรุงเทพฯ.
- สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. (2558). คู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง. เอกสารอัดสำเนา.
- อนุชา รมพะยอม เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และศักดิ์พงศ์ หอมหวาน (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม. เอกสารอัดสำเนา